

# SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga k listu "Slovenski gospodar" iz Maribora, ki izhaja vsak teden. — Redakcija: Slovenski gospodar, Maribor. — Tisk: Slovenski gospodar, Maribor. — Cena: 30 vin-rjev. — Posamezna številka stane 30 vin-rjev. — Abonement: 300 vin-rjev. — Podpis: Slovenski gospodar, Maribor.

## Shodi in prireditve prepovedane.

Ob sklepu uredništva nam poročajo, da so vsi shodi, veselice in sploh vse prireditve do preklica prepovedane. Radi tega smo opustili že naznanjene shode, občne zbornice in druge prireditve. Nam se ta ukrep ne zdi umesten. Ravno sedaj je najbolj potrebno, da se ljudstvo na shodih pouči in pomiri.

## Amerikanci pošljejo slovenskim otrokom živila.

V Ameriki so osnovali pod vodstvom slovenskega župnika Mihaela Golob velik odbor, ki bo oskrbel za uboge slovenske otroke dovolj krepkih živil iz Amerike in sicer brezplačno. V poštev pridejo otroci do 14. leta. V odboru so najodličnejše gospe in gospodje Severne Amerike. Poslali bodo sladkor, kakao, zgoščeno mleko, fino moko, riž, pecivo itd. Pošiljatev za prvi mesec je že v Trstu. V prvi vrsti pridejo v poštev slovenski otroci mest Maribor, Ptuj, Celje in Ljubljana.

## Upor v italijanski armadi.

Med italijanskimi vojaki se širi veliko uporno gibanje. V Trstu so se dne 11. maja s silo uprle 3 stotnije bersaljerov. Dne 1. maja se je uprla na kolodvoru Ilirska Bistrica stotnija italijanskih vojakov, ki so pometali orožje proč in ga uničili. Protestirali so proti vojni in zasedanju čisto jugoslovanskih krajev. V italijanski armadi vre.

## Nemčija odklanja mirovne pogoje.

Mirovni pogoji, kateri so bili Nemčiji narekovani, so skrajno trdi. Nemčija mora odstopiti deželi Alzacijo in Loreno Franciji, dele ozemlja Belgiji in Danski ter velike dele pruske Šlezije in Poznanjske poljski državi. Na tem ozemlju prebiva zavsem pet milijonov prebivalcev. Nemčija izgubi tudi vse prekmorske nasebine, mora plačati ogromne milijarde vojne odškodnine v denarju in blagu. Mirovni pogoji so tako trdi, da bi bila Nemčija vojaško, politično in

gospodarsko uničena za več desetletij. V skupščini narodnega zbora v Berlinu dne 12. maja so sklenili, da Nemčija ne sme in ne more sprejeti mirovnih pogojev, kateri so ji bili narekovani. Tudi odposlanci Nemške Avstrije so že odpotovali v Pariz, da tudi oni prejmejo mirovne pogoje, ki brez dvoma ne bodo milejši, kakor so oni Nemčije. Ohole namstvo je prejelo zasluženo kazen, in leži strto na tleh.

## Preki sod.

Ker so se v nekaterih krajih, ki so v območju dejelne vlade za Slovenijo, zadnje dni zgodili neredi, kakor n. pr. umori, ropi, požigi, pusti itd. je dejelna vlada v svoji seji z dne 11. maja 1919 enoglasno sklenila, da proglašuje v okrajnih glavarstvih Slovenjgradeo, Celje, Maribor in Radovljica ter v avtonomnih mestih Maribor in Celje preki sod počenši od 13. maja 1919. Kdor zakrivi hudodelstvo pusta, ropa in javnega nasilstva s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine, ta bo postavljen pred skupino 4 sodnikov, ki ga bo naglo sodila. Komur se dokazalo, da je zakrivil tako hudodelstvo, bo obsojen takoj na smrt na visliolah.

Vsakdo se naj torej vzdrži vsega punter skega vtikanja, umora, ropa, zažiga in javnega nasilstva s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine, vsega črvanja k temu in vsake dotične udeležbe. Pokori se naj vsakdo od oblastev izdanih ukazom, da se zadušijo ta hudodelstva. Ne dajte se zapeljati od sumljivih in ničvrednih oseb, ki rogovilijo po deželi, ki šuntajo in hujskajo bodisi Slovenec ali Nemec je popolnoma vseeno, komur se dokazalo, da se je pregrešil zoper kako deločno naglega ali prekega sode, se obsodi na smrt in smrtna obsodba se izvrši brez ugovora 2 uri po izreku obsodbe. Pritožbe ali kljubovanje prav nič ne pomaga. Še posebej povdarjamo, da bo obsojen vsakdo, ki poškoduje kako javno napravo ali lastnino (železnice, mostove, telefon, brzojav, vodovod itd.) in kdor poškoduje zasebne lastnine v

vrednosti nad 200 K. Da se napravi čimprej red in mir v naših krajih in da se napravi konec ubežnim in roparskim tolpom, pozivamo naše ljudi, da sodelujejo in naznanijo oblasti brez usmiljenja vse sumljive osebe, ki se klatijo po naših krajih z namenom, da izvršujejo nedopustna dejanja. Posebno pozornost obračajte na delo naših narodnih nasprotnikov in sumljivih ljudi, ki prihajajo iz Nemške Avstrije. Ti ljudje so plačani od Nemcev, da bi organizirali v Jugoslaviji punt, da bi napeljali nezadovoljne in nepoučene ljudi k popreji navedenim hudodelstvom. Vsi pošteni Slovenci in zavedne Slovenke na delo, da zatremo vsako kal pusta in nerednosti v naši domovini. Šele tedaj si bomo napravili naš dom in rod srečen, če bo vladal red in mir! Vse puntarje, nemirneže, hujskače, ubežnike ter nemške in nemčurske rogovileže potom naglega sode na vislice. Ljudstvo in voditelji ljudstva pa prosimo, da samo ne izvajajo nikakih obsodb, temveč naj vsako hudodelstvo takoj najkrajšim potom naznani oblasti.

## Žalostne prikazni.

Slovenski del Koroške smo morali prepustiti divjaškim Svabom. To je troka in žalostna resnica. Mnogi naši ljudje so postali vsled tega dejstva malodušni in so začeli obupovati. Položaj pa se je zadnji čas za nas obrnil znatno na bolje. Divjaški Nemci so dobili migljav od entente, t. j. od Amerikancev, Francozov in Angležev, da bodo hudo kaznovani, če ne ustavijo svojega prodiranja na Slovensko. V Celovcu se sedaj vršijo pogajanja med Jugoslovani in Nemci. Počakati moramo, da vidimo, kako se bode ta pogajanja končala. Predno ne vemo izida, ne moremo poročati o podrobnostih, ker vidimo iz izkušenj, da se pri zeleni mizi situacija menja vsak dan in da pri tej zeleni mizi zmaga oni, ki ima močnejše ozadje. Ozadje je pa tudi v tem slučaju obojestrano moč, ki, čim silnejša in trdnjša, narekuje nasprotniku popustljivost. Nasprotnik, ki ve, da mu je po razbitih pogajanjih računati z močno odporno silo na drugi strani, si bode premislil, predno bode s svojo nepopustljivostjo povzročil, da se pogajanja končajo brez uspeha.

Govorimo na kratkem o našem ozadju, o naši obojestrani moči in spomnimo se žalostnih prikazni, ki so se pojavile zadnje 14 dni med našim vojaštvom. Nemci so širili med slovensko vojaštvo boljše viški, t. j. puntarski duh. V dosegu svojega namena so porabljali skrajno nizkotna sredstva. Vrgli so nebroj letakov med naše vojaštvo. V teh letakih so pa

## LISTEK.

### Vojaški novinec.

Belgijska povest.

Epizal Franja Kensev; preložil za "Slov. Gospodarja" AL. B.

(Dalje.)

Skoro brezčuten in omamljen je omahoval ob palici za svojo spremljevalko in se nagibal naprej onemoglih udov. Noge so mu bile ožuljene in ko bi ne bil že napol nezavesten, bi bil čutil nekaj gorkega v desnem čevlju, ker mu je kri tekla iz pete.

Katrica ni bila nič manj utrujena, vendar je korakala dalje, ne da bi kaj rekla, celo po vojaku se ni ozrla. Revica si ni upala govoriti. Nobene tolažbe ni imela več v srcu, izginilo ji je blaženo upanje v srečne prihodnje čase. Neizrečeno veselje ji je bilo skoro zmešalo pamet, ko se je prihodnost tako krasno odpirala pred njenimi očmi, zato pa je tudi razočaranje učinkovalo tisočkrat močnejše in jo je zdaj, daš ji bila sicer tako pogumna, kakor sužnja uklenilo pod jarem neskončne malosrčnosti. Kaj naj reče da dvigne prijatelja iz obupa? Ali naj mu govori o njegovih očeh in se laže lastnim čustvom? Tega ni mogla; to bi bilo smrtno ranilo njeno in njegovo srce kakor žgoče roganje.

Zato je nema in počasnih korakov stopala da-

le, vtopljen v žalostno premišljevanje, tako da se je komaj zavedala, kako ji je.

Ko sta dobre pol ure molčala, vojak nenkrat globoko vzdihne in pravi:

"Katrica, postoj, jaz ne morem več!"

"Tudi z mano je pri kraju", odgovori deklca, ne da bi se ozrla. "Malo boma počivala in nocojšno noč prebela v bližnji vasi."

"Oh, postoj!" prosi slepec.

"Hiša je pred nama. Se 20 korakov, Janez. — Lep bukov gozdček vidim. Tam bova sedela v hladni senci."

"Za božjo voljo, potem le hitro!"

Za roko ga pelje do gozdička, kjer mladenič zviškoma pade na tla.

Za prostorom, kjer sta se bila ustavila vojak in njegova tovarišica, je stala senčnica. V njej je sedel mož, ki je čital knjigo. Moral je biti zelo star, kajti od globokih gub mu je bil razoran obraz in redki lasje, ki so mu kot krona obdajali glavo, so bili beli kot sneg. Do pod vratu zapeta suknja in častno znamenje na prsih je kazalo, da mora biti umirovljen častnik.

Ko je slišal za sabo šum, ki sta ga delala popotnika, se je obrnil in videl skozi listje vojaka in kmetsko dekle s kovčgom na hrbtu. Ta pogled ga je najprej osupnil, vendar si je mislil, da je sestra, ki brata spremlja domov in mu je bila iz ljubezni odvzela breme. Kljub temu se je čudil temu priprostu mu dokazu naklonjenosti ter se smehljaj sočutno, ko je opazoval počivalajočo dvojico.

Katrica je bila med tem sedla poleg slepega in mu rekla:

"Janez, zakaj si tako tih in žalosten? Kaj pa ti je? Truden si, kaj ne? Bo že minilo."

Ker ni dobila odgovora, je nadaljevala s prijaznim glasom:

"Le potolaži se in pomisli, da bova jutri doma. Od Venloja do sem je kakih 20 ur hoda. Se tri ure in v naši vasi sva. Ako se napotiva jutri zjutraj zarano, prehodiva kratko pot kakor bi se izprehajala. Lahko sva zadovoljna, ker je res velika sreča, da sem te smela spraviti od vojakov in domov. Kar pa se drugega tiče, že naredim, da ne boš imel dosti nadlog v življenju. — Janez. Zakaj pa nič ne govoriš?"

Mladenič je težko hodil po sapo in rekel z vzdihom:

"Srce mi močno bije in silno me peko oči! — Pusti me, da si odpočijem."

Preteklo je nekaj trenutkov, ne da bi bila deklca pretrgala tihoto; pričela je misliti, da prijatelj boljši zdeluje žalost nego utrujenost. Blagodušno je premagala lastno bolelo, da bi potolažila slepega, ter rekla veselo:

"Janez, saj si vendar prepričan, da si močel? Zato mislim, da mora tvoje levo oko vendbiti se živo, čeprav zdaj zopet nič ne vidiš. Je tega vzrok vročina, ki ti je vnela oči. Povej doma: prodala bova nekaj žita in v zdravnika. Ta te ozdravi, saj je storil že da pri ljudeh, ki so že več dni ležali



Buntali naše vojaštvo, naj pomeče puške proč, naj se ne bori, naj se zoperstavi s silo častnikom in naj zbeži raje domov. Med vojaštvom so bili nezanesljivi in dyomljivi ljudje, ki se bili ali podkupljeni ali nahujskani od Nemcev. Ti ljudje so ob usodepolnem trenutku, ko so Nemci napadali, res vrgli puške proč in se zbežali. To je najžalostnejše poglavje v zgodovini našega svetega boja za osvobodjenje našega naroda. Te so bili izdajalci, Eftijalti, črne duše, ki se s svojim izdajalskim početjem zakrivil, da ječi danes Slovenska Koroška pod trdim jarmom nemških divjakov.

In se žalostnejša je prikazen, da so ti „junaki“, ki se ne sramujejo nositi jugoslovansko uniformo, se raztepli kot izdajalci domovine in kot ubežniki po naših krajih in tam ropajo, povzročajo nemire in druge nepostavnosti. Ti ljudje, ki so pri polnih časih rujnega vinca vpili na vse pretege „Živio Jugoslavija!“ in kričali „Lepa naša domovina“, sedaj delajo po navodilih nemških agentov za uničenje Jugoslavije in proti naši svobodi. Vojaki, ki so na Koroškem vrgli puške proč ali pa so oboroženi zapustili svoje postojanke, so se razpršili po naših domačih krajih, kjer sedaj izvršujejo razna zločinstva, tako da je bila naša vlada prisiljena izdati stroge varnostne odredbe (preki sod).

Mnogo mladeničev, ki so bili poklicani zdaj k orožnim vajam, je ušlo preke meje v Nemško Avstrijo, ali se pa skrivajo doma. Nemškutarji so odgovarjali mladeničem, ki so hoteli iti k orožnim vajam, in jih tako odvrgli ter zapeljali k izdajstvu. To so žalostni pojavi, posebno žalostni sedaj, ko nam je pretil nemški sovražnik iz Koroške, da se njegove tope razlijejo po naših krajih.

Pohvalno moramo omeniti one požrtvovalne vojake, ki so tudi v teh velerskih časih ostali zvesti svoji domovini in svojemu rodu. Četa hrabrega junaka Malajca, ki je več dni junško odbijala napade sovražnih čet pri Guštanju, naj bi bila vsem v vzvišen vzgled, kako je treba v usodepolnem trenutku čuvati in braniti svoj slovenski dom. Prosimo in rotnimo na tem mestu naše mladeniče: Ostanite zvesti svoji svobodni jugoslovanski domovini. Ne dajte se zapeljati od brezvestnih ljudi v naših vrstah, ki so plačani in nahujskani od Nemcev in nemščurjev. Poprej ste se več kot štiri leta vojskovali za tužce, za Nemce, za Hohencolernce in Habsburžane, žrtvovali se sedaj vsaj nekaj tednov za obrambo lastne in svobodne jugoslovanske domovine. Saj bodo prihodnje dni končno veljavno določene po mirovni konferenci v Parizu naše meje. Treba bo torej le še malo časa stati na straži, da nam divjaški Nemec ne pomali naših kmetijskih domov, da ne uniči naših sel in ne oropa naših krajev ter ne pomori ali odžene naših ljudi, kakor se je to zgodilo na Koroškem.

Slovenski mladeniči in moške, pomislite trezno vse to in spoznajte boste, da je ostuden izdajalec lastne domovine, tatlastne in narodne sreče in oskranjevalec poštenega slovenskega imena vsak, kdor medaj ubeži od vojakov, kdor uteče iz strahu pred vojaško službo čez mejo, ki med tovariši-vojaki hujša proti državi in oblasti. Kaj ne, slovenski mladeniči-vojaki, med vami ne sme biti in tudi ne bo nobenega, ki bi si zaslužil ime „izdajalec“?! Čuvajte kasi in poštenje svoje in svojega rodu! Ostanite zvesti svojemu narodu in svoji domovini! Le na ta način se zopet povzpne, le na ta način se ubranimo sovražnega navala čez naše meje, dvignemo v sebi samozavest ter vrnemo svojemu narodu ono trdno vojaško ozadije, ki mu je potrebno, da se reši naš ugled in podkrepni naša pravica do vsega, kar je po vseh naravnih zakonih naše. Ne klonimo glave, naprej za našo sveto jugoslovansko in slovensko domovino!

## Shod S. K. Z. v Posavju.

Rajhenburg, dne 5. maja.

V nedeljo, dne 4. majnika se je vršil v dvorani kaplanije shod Slov. Kmečke Zveze. Pred sedoval je shodu tukajšnji kmet in gostilničar Jožef Škoberne. Govoril pa je v prepričevalnih besedah podpredsednik Narodnega predstavništva v

„Le pomisli, Janez, jutri bova videla tvojo mater in deda in Pavčička, in potem te popeljem k vsem prijateljem, da jih pozdraviš. Ko si odplojaš, te oči ne bodo več pekle in zopet boš malo videl. In potem bova skupaj molila pod lipo in se Materi božji zahvalila za dobroto. Ne dvomi o tem, Janez, ona me je ušlišala in je...“ Kaj je to? Nogovico imaš krvavo? Ti nesrečni človek! pa niti besede ne rečeš!“

Naglo mu izuže čevljev in nogovico ter mu obriše z noge kri z belim robcem. Potem mu hoče reči, da je le neznačajna rana, a komaj mu pogleda v obraz, se zdrzne in vzklikne plaho:

„Janez, kaj pa ti je? Kako si bled!“

Mladenič vzdihne s slabim glasom:

„Oh, sam ne vem. Srce mi bo počilo; tako mi je, kakor bi moral umreti.“

Stresel se je po vsem telesu. glava mu je padla na ramo in roke so mu oslabele omamlile.

Katrica mu položi roke na blede lici in mu hoče dvigniti glavo. Obupno kliče:

„Janez, Janez! Siromak! Umira! Vode, vode! Pomagajte!“

Kot nora je gledala okrog sebe, tekala semtertja ter iskala, kje bi dobila kaj vode. Zda je pa za vzdihom opazila odprta vrtna vrata, ki so držala v dvorišče pred lepo gosposko hišo. Od veselja je vzkliknila in hitre tekla tja, da morda tam dobi hitre pomoči.

Beogradu dr. Jančič o potrebi ujedinitja SHS, o vrednosti ali valuti našega denarja, o vojnih posojilih, o vzrokih pomanjkanja petroleja, olja, sladkorja, o ustavi države SHS, o vojaškem položaju na Koroškem, o nasilstvu Italjanov, o stališču naše stranke to je Slov. Km. Zveze. Končal je svoj govor s pozivom na zborovalce kmete naj se organizirajo. Vse se organizira, tudi kmet je se morajo združevati v Slov. Km. Zvezi, ker le, če bodo organizirani, bodo mogli uspešno braniti svoje pravice. Kako temeljito in poučno je govoril g. poslanec, potrdili so zborovalci s tem, da so največjim zanimanjem sledili govoru in ob koncu so se prosili g. govornika, naj jih pride pogostokrat obiskat, da jih pouči in razprši njih dvome. Vsi zborovalci so nato z navdušenjem sprejeli sledeče resolucije ali zahteve:

1. Pri zgradbi železnice od premogovnika v Reštanju do Rajhenburga, se je odkupila od posameznih tukajšnjih posestnikov zemlja po nezaaljšano nizki ceni. Vsi zborovalci zahtevamo, da se te cene naredbenim potom ali potom zakona povisajo.

2. Vsled pomanjkanja premoga, ki e vzrok nerednosti v železniškem prometu, pomanjkanja plina in kurjave zahtevamo z vso odločnostjo, da se vlada resno zavzame, da se naravni zakladi tukajšnjega premogovnika v kar največji meri izkoriščajo.

3. Vsi zborovalci protestiramo proti neverjetnemu povišanju cen železniške vožnje v 3. razredu.

4. Zvesti pravemu demokratičnemu načelu zahtevamo v Jugoslaviji popolnoma ljudsko upravo in ustavo in uvedbo proporcionalnega volilnega reda v vse javne zastope.

5. Vsi navzoči zborovalci odločno zahtevamo, da nam vlada preskribi potrebno razsvetljavo vsaj do jeseni.

6. Odločno protestiramo proti nasilstvom zemljelačnega Italijana in Nemške Avstrije, ki nas hočejo oropati najlepših, popolnoma slovenskih pokrajin.

## K preosnovi šolskega zakona.

III.

Ob poldnevem pouku bi torej obiskovali solo manjši otroci samo popoldne in večji samo dopoldne. Seveda bi bil pri taki ureditvi čas pouka tesno odmerjen. Zato bi se morale poučevati vsak dan, seveda od četrtkih, od 8. do 12. ure in od 1. do 4. ure. Tedaj bi imeli višji razredi 21 ur in nižji 18 ur na teden šole. Dosedaj imajo višji razredi 26—28 ur, nižji pa 20—24 ur pouka na teden. Torej bi odpadle pri višjih razredih 5—7 ur in pri nižjih 2—4 ure. A če se pomisli, da odpade v prihodnje nemščina, potem, da bi bil ob poldnevem pouku obisk imeniten in da je današnji popoldanski pouk zaradi slabega obiska in neugodnega duševnega razpoloženja utrujenih otrok prav malo vreden ter da tudi poletna oproščenja prav zelo ovirajo napredek, bi to skrajšanje časa prav nič ne škodilo, nasprotno! Ob boljšem obisku, ugodnejšem telesnem in duševnem razpoloženju bi bili učni uspehi pri poldnevem pouku celo mnogo boljši, kakor sedaj.

Vsak učitelj bi poučeval dva razreda, višjega dopoldne, nižjega popoldne in bi prišlo na vsako učno osebo razven veršuka po 35 učnih ur na teden. Ker se mora vendar vsak vreden učitelj tudi dobro pripravljati na pouk in porabi mnogo časa ob popravki šolskih zvezkov, bi bila to gotovo prehuda obremenitev. A temu se da odpomoči.

Ob upeljavi poldnevne pouka bi torej postala vsaka enorazrednica kot dvorazrednica, vsaka dvo- in trirazrednica štirirazrednica, kakoršna bi zadostovala za veliko večino šolskih občin na deželi. Učenci bi se razdelili na dva, oziroma štiri razrede in prenapornosti, ki je bila na Spodnjem Stajeru posebno kričeča, bi bilo mahoma konec. Petrazrednice na kmetih bi postale hkrati šestrazrednice in bi bili glede tesnot, tukaj razredi na boljšem.

Seveda želimo tako ureditev le za tiste šole, kjer obiskujejo po večini otroci kmečkih staršev. V mestih in trgih, potem v krajih, kjer je dosti tovarni in obrtnih podjetij, naj ostane v veljavi celodnevni pouk, kakaj v takih krajih ne rabijo otrok toliko za domače delo in so starši še veseli, če so otroci v šoli, torej pod primernim nadzorstvom. Toda, če kmečkim otrokom ne stori dobro predolgo sedenje v šoli, hasne isto mestnim, ki so se bolj potrebni gibanja in svežega zraka, še manj in bi bil dobro urejen samo poldnevni pouk menda pač tudi tukaj na mestu.

Torej, poldnevni pouk bi nalagal učiteljstvu preteška bremena: odzval bi mu prosti četrtak, ki mu je radi v resnici napornega dela v šoli za oddih živo potreben. Vrh tega bi učitelja čakalo popoldne prav enako težavno delo, kakor dopoldne in še vsak dan po več ur poučevanja, kakor doslej. Ravnotako bi bilo mnogo več truda s pripravo na pouk in popravljanjem pisanih nalog. To bi bilo preveč, ampak temu se da pomagati, ne da bi zaradi te odpomoči nastala večja zmožna bremena. Nasprotno! Če samo vzdrževalni troški občin bi se v mnogih slučajih znatno znižali. Treba bi bilo pač nastaviti v raz-

bremenitev učiteljstva, za teh novih štiri- in šestrazrednicah po eno moč več, da bi odzvela v vsakem razredu gotove predmete, pa vsekako tako, da bi bil vsak učitelj po en dan v tednu pouka popolnoma oproščen, kakor doslej. Potemtakem bi na poldnevni štirirazrednici poučevali po trije, na šestrazrednicah po štiri učitelji; na enorazrednicah pa, ki bi ob poldnevem pouku postale dvorazrednice, bi tak pridelili drugega učitelja iz gmočnih in drugih razredov bržčas ne bila umestna. Zato pa se naj uveljavi načelo: vsako poučno delo nad običajno mero ur se naj primerno nagradi posebej in potem bo slučajno bolj vpreženo učiteljstvo bržčas tudi zadovoljno. Sedajne dvorazrednice bi pri taki uredbi pridobile po enega učitelja, nasprotno bi postal pa pri štiri- in petrazrednicah po eden odveč in bi se v skupnem številu učiteljstva bistveno nič ne spremenilo, torej bi bile tudi neutemeljeno očitane, da bi taka izprememba spravila mnogo učiteljstva ob svoji kruh. Glede nastavljenih učiteljev bi tak ustrejel tudi tedaj ne pomnožil šolskih bremen, ako bi se priznala za nadmerno število poučnih ur posebna denarna nagrada, kar bi bilo vendar pravično in samoelebi umljivo.

Če končno precenimo vse ugodnosti, ki bi se naklonile kmečkemu prebivalstvu z upeljavo poldnevne pouka, pridemo do sledečih pridobitev: 1. Tesnoba v razredih bi bila odpravljena. 2. V razredih bi ne bilo združenih toliko različnih šolskih let, kar bi bilo šolskemu napredku gotovo v korist. 3. Zdravju škodljivi vpliv dolgotrajnega sedenja v šoli bi se znatno omejil. 4. Otrokom bi ne bilo odveč prepotrebno domače kosilo. 5. Šolske kuhinje bi postale nepotrebne. 6. Napredku škodljive šolske odjave bi odpadle. 7. Otroci bi opoldne ne postopali. 8. Šolski obisk bi bil izvrstjen, kazni radi šolskih zamud bi malone izginile. 9. Otroci bi pridobili priložnost, da se v prostem popoldnevu vpele v kmetijska dela. 10. Starši bi imeli dopoldne tega, popoldne pa drugega otroka doma v pomoč. 11. Prijateljska vez med šolo in domom bi se utrdila. 12. Otroci bi se ne odtujevali toliko kmetijskemu stanu, kakor doslej.

Naše popolno, na podlagi mnogoletnih opazovanj in izkušenj utrjeno prepričanje je, da bi bila upeljava poldnevne pouka na kmečkih šolah velika olajšava in dobrota tako za otroke, kot za starše. Takšna uredba pa bi tudi nikakor ne bila v škodo napredku, ampak bi se isti ob izbornem obisku, ob razorenjenju posameznih razredov glede tesnobe, ob ugodnejšem telesnem in duševnem razpoloženju otrok le še izdatno povzdignil. Zatorej zahtevamo odločno: šole na deželi se naj uredijo tako, kakor je to kmečkim razmeram primerno in naše ljudske zastopnike pa pozivljamo in rotnimo, da ne pritrdijo nobenemu ljudskosolskemu zakonu, ki ne odговarja našim zahtevam in pri katerem niso soodgovorni pravi, resnični zastopniki kmečkega stanu.

## Ljudske pritožbe.

Iz Sopote pri Podčetrniku aam pišejo: Redko-kedaj se čita v časopisih kakšen dopis ali članek iz naših krajev; toda ko sila prikipi do vrhunec in ko zmanjka potrpežljivosti, se vendar morame oglasiti in povedati javnemu svetu, kako se nam kaj godi.

Štiriletna vojna nam je pobrala v prvi vrsti precej delavnih moči namreč lepo število moč in fantov. Mnogo se jih je vrnilo znanje in notranje poškodovanih, kateri so malo ali pa nič več sposobni za težka kmečka dela. O rekviriranju in drugem ravnanju vojnih oderahov nočem govoriti, saj je itak sleherni gorski koč in zadnjemu ovčjemu pastirju dobro znano, kako se je z nami postopalo. Pobiralo se je ubogemu kmetu do zadnje pesti žita in fižola in odgnal se je marsikomu skoro zadnji rep iz hleva. Ako si pa dotično gosposko prosil pomoči ali milosti, se ti je zagrozilo z kaznijo, zaporom itd.

Ako si med tem časom prišel v trgovino, katera bi morala po možnosti skrbeti za potrebne stvari za občinstvo, se te je v prvi vrsti vprašalo, ali imaš kaj seboj za zamenjati. Kdor je prinesel kaj v košu, je dobil vsega, česar je potreboval; kdor pa je hotel za denar kaj kupiti, je slišal žalostne besede: nimamo, nimamo. Od kje neki bi ubogi kočar, ki še za sebe in svojo družino nima dovolj živeža, jemal, da bi se s tem prikupil za itak bogatemu trgovcu!

Toda pustimo te žalostne spomine in poglejmo v sedanjo dobo, v kateri živimo. V prvi vrsti nas danes tlačijo in žuli dohodninski davek, kateri je za nas ubogo ljudstvo naravnost vnebovpijoc. Naj bi kočar z eno kravico v hlevu plačal ravno takšen dohodninski davek, kakor tisti, ki ima 8 do 10 glav živine, naj bi oni, ki ne pridelajo vina niti za domačo rabo, plačal toliko, kakor tisti, ki pridelajo vina 50—100 hektolitrov na leto in ga proda; ali naj plača tisti ravno toliko dohodninskega davka, ki je le z par kronami sel k žigosanju, kakor oni, ki se je z mnogimi tisočaki pribahal k občinskemu predstojniku? Ali naj bi tudi uboga vdova z kopico lačnih in nepreskrbljenih otrok plačala toliko, kot z vsem opremljen veleposestnik?

Kdo so bili tisti glavni činitelji, ki so znali tako umetno, oziroma tako resnično preračunati